

צנזורה תורכית בישראל

בחטף

●● הבמחזאי יוסף מונדי, מצא דרך מקורית לשירות-מילואים. בחסות מחזהו זה מסתובב הוא מסתובב בין יחידות צה"ל כשירות-מילואים. ●● מונדון קורא מעריב הפועל בשלב זה, בשיתוף עם הוצאת זמורה ביתן מודן (זב"מ) עומד להתרחב להוצאות ספרים נוספות. בקרוב יראו אור גם ספרים של הוצאת אדם הירושלמית, במסגרת המועדון. ברשימות הספרים שיפורסמו, בולטים החייל האמיץ שוויק מאת **ירוסלבלב האשק** (בוס מלא); דג הפות מאת **ג'נטר גראס**; גולד שווה זהב סיפור האחרון של מחבר מילכוד 22 **ג'וזף הלר**; הספר המעולה האנספורס האפסאגוני הישן מאת **פול תארו**. וכן שבועה מעשים גותיים מאת הסופרת **אייזק דינסן**. ●● יותר מ-22 פעם, מופיע שמו של פרופ' **בנימין הרשובובסקי**, בכתורות לפירסומים בחוברת 10 של השנתון סימן קריאה שראה אור בימים אלה. שמו של הרשובובסקי, מופיע גם כ: **גבי גניאדא**, ה. **בנימין**. ●● גיחוך רב העלה פירסומו המחודש של ארבעים הימים של מוסה דאג מאת **פרנץ וורפל** אצל במאי קולנוע וטלוויזיה ישראליים. הפליג אחד מהם, ואמר, "מפליא שהצנזורה הישראלית טרם פסלה ספר זה..." העילה למירורו זו: איך הקרנת סרטו של הבמאי **אמנון רובינשטיין** (כל קשר בינו לבין ח"כ בשם זה, מיקרר בהחלט), על הטבח שעשו התורכים בארמנים, במהלך מלחמת העולם הראשונה. יחד עם זאת, מפליא, שמנכ"ל רשות השידור, שהוא בעצמו ניצול טבח שנערך ביהודי הונגריה, שותף לקרשתהקה זה לטבח הארמנים, קשר שתיקה שבתו, שמירת יחסים דיפלומטיים עם תורכיה. ●● העיתונאית **שולמית הר-אבן** עוררה מורת רוח רבה, כאשר נבחרה לשמש כל ימי חייה באקדמיה ללשון העברית (בנציגת הנשים). העיר על בחירה זו, בלשן נודע: "הר-אבן מגלמת שתי סיבות לישיבה באקדמיה, האחת, היא מאיישת את כיסא הנשים, והשנייה, היא מייצגת את המישפחות המייסדות של האקדמיה..." ולמי שלא, כיצד מייצגת העיתונאית בעלת המיבטא הפולני, את המישפחות המייסדות, הרי שהיא מייצגת בקשר של נישואין: בעלה, **אלוף** (שם, לא דרגה) **הר-אבן**, הוא נכדו של **יצחק שטיינברג**, מראשוני הבלשנים העבריים בארץ, אגב, אמו של אלוף הר-אבן, נולדה לאביה בניכר, והוא קרא לכן את שמה: **בניכר** (בנכר שטיינברג). היא היתה מוכרת במשך שנים לסטודנטים ירושלמים, שלהם השכירה חדרים בביתה הגדול שבמרכז העיר, תחת השם: גברת בנה. גברת זו, שימשה גם השראה לספרון פרוזה שפירסמה הגב' הר-אבן (ששם עלומיה היה **ריפטיין**). ●● בהוצאת עידנים (ידיעות אחרונות) עומדים לראות אור סיפורים של **אשר ירדני** ו**יוסף אלמוגי**. ●● על רשימתו של ד"ר **גדעון עופרת** הבית האחרון — על מוטיב יפרסם עופרת רשימות על מוטיב החלון במחזה העברי, מוטיב המשקוף ומוטיב הסף..." מוטיבים עד אין סוף, כמאמר המחזאי. ●● קבוצת ציירים עומדת לפנות לערכאות (בג"צ) על טעם לפגם, שיש בכוחו לפגוע בהליכים מינהליים סבירים. העילה: הצייר הירושלמי **אברהם** (בית הדואר המרכזי) **אופק**, שנבחר באחרונה ליושבראש החדש של אגודת הציירים והפסלים. אופק, שהפך באחרונה חוזרבתשובה, וחביבו של שר החינוך **זבולון המר**, לפני כשנה, לייצג את הצייר הישראלי במעצמה לתרבות ולאמנות, במילים אחרות, כיום, משמש אופק כיד הנותנת במשרד החינוך, וכיד הנוטלת באגודת הציירים והפסלים. במילים אחרות: פוליטיזציה של אגודת הציירים והפסלים. העיר על כך צייר שמבקש לשמור על עילום שמו: "מה שצריך עכשיו, זה הוראה של השר ואופק בעניין לא תנשנה לך פסל ומסיהה..." ●●

במצלמה הסאדורמאזוכיסטית שלו. הוא נעזר בציניות של קושינסקי, ובעברית הפשוטה, היעילה, וחסרת-הזיוף של יותם ראובני. כל הספר הקומפקטי הזה פגישה עיוורת הוא פשוט, ועשוי כהלכה. אך אין ספק שקושינסקי הסופר, ניצב על הריגבו שלו, הצפור הצבועה, ומתבונן בארץ-המובסחת, ואינו יכול לבוא בשעריה.

שורשים

הדת והחיים

כיגוס הנהגת אגודת-ישראל שנערך בחודש שעבר, שנקרא הכנסיה-הגדולה, הביא תחת קורתו את רבני מועצת-גדולי התורה. כלי-התיקשורת התייחסו לתופעה כאל כיגוס נוסף של גוף פוליטי בדמוקרטיה הישראלית. אלא שהמציאות והאמת שונות הן. אנשי-התיקשורת בבורותם, ואנשי אגודת-ישראל במתכוון, עשו כל שביכולתם להציג את העימות שבין היהדות החרדית לבין הציונות מחד, ואת העובדה, כי הציונות היא תנועה מדינית שנוסדה כתוצאה מהתנועה התרבותית, המכונה, תנועת ההשכלה, שחרטה על דגלה מרידה באלף שנות אופל של הרבנות. מאות קונטרסים ועשרות ספרים ורומנים נותרו לנו בספרות העברית, מאותו מאבק איתנים, בין הדת לבין הקידמה, ספרים,

הסביר, הוא פוגר את, המנעולי שלה עד שהיא אינה מסתלת לנשים; אם עליו להביאה לכך שלא תזוז, הוא יחדור לתע-לות שבין, הכריז' במקום 'לחתך'. כאשר הוא זקוק לזמן רב יותר כדי להגיע ליוקמה או כדי לגמור, או כאשר היא מגלה התנגדות, הוא ממסב את, התנססני' שלה מאחורי גבה, ותחבב ממחטה לתוך, המנ' עולי שלה..."

וכך מותפסן לתופסן ומכרים לכרים, נודדת זיקפתו הבלתי-רגועה של לוונטר, בעולם-המערבי, כאשר הוא מחפש אהבה. הוא מחפש את האהבה באמצעים תמוהים במקצת, כמו: "גופו ומחוויו היו ריקים. הוא החליק מטה מעליה, תחשב כי הפגישה

יוסף קושינסקי

פגישה עיוורת

עוצמה גופנית, זימה וחטא

העיוורת לא הפתימה עדיין. בידו האחת הוסיף להחזיק את ראשה בלפי מטה. בידו השנייה לקח את שיםלתה וניגב את הרם שעל רגליו העל ידיו. הוא תחב את תחיתנויה לתוך פיה. הוא קרע לרצועות את שיםלתה וקשר את ידיו ואת רגליו, כך שיהיה לה צורך בזמן מה עד שיוכל להשתחרר..."

וכך הוא ממשיך לשחק איתו, וישנן כאלה המשחקות איתו, לאח במילים של פסיכולוגים מסוג ב' מדובר בגיבור, שה' מילחמה העולמית, הציפורים הצבועות, חשפו בו את הרע והגורא ביותר המצויים בבין-אנוש, בשששים של עוצמה גופנית של זימה וחטא. במקום מסויים מנסה קושינסקי, מסיבות תמוהות מאד, להפוך את לוונטר גיבור של תנועת ההתנגדות לסטאלין ברוסיה הסטאלינית, דבר שהוא מיותר במירקם הסיפורי כולו.

יחד עם זאת יש לקושינסקי טביעת עין וכוז תיאורי מבוזבזים, כמו הקטע תמונת מאלבומה של ג'ול: "היי האישית מתחילים בגיל שתיים-עשרה. ג'ול מאבדת את בתולה יחד עם תלמיד תיכון שמאמר את בתולה באותה הזדמנות. עוד נתונים. קליק. ג'ול מגלה את הארומזה. קליק. תיכון. קליק. פגשת את גר, סמדינט למורשפים. בחור מוקמו ועשיר. קליק. איך ארומזה עם גר. קליק. ארומזה. קליק. הספורטאים מהקולג' מגלים שג'ול נותנת. קליק. היא נכנסת להצגות שלהם חיים. הם נכנסים להצגות שלה חיים. קליק. ג'ול מנעשת חשש ולוקחת פנים אחרים ושוהה סירה נגד שיעול. קליק. גר תולן נישאים. קליק. בית באזור היהדות בעיר, מתנת הוריו של גר, המיחליות. לנכד. קליק. גר מצליח בתור עורך-דין. קליק. ג'ול תרג עורכים שורה של מסיבות כדי להראות לכולם את המיפסלים המת-פצלים שבביתם. קליק. רוכיהם מתפצלות. קליק. ג'ול לבד. קליק. ג'ול ב,טאטא' עם זר אחר, בינתיים. סוף האלבום שבו תמונות מחיים פשוטים לחלוטין. בחורה ממוקמת מן הדור הישן, נחשף נפלא לכל ערשת-מצלמה. האם יש לך מצלמה, מר לוונטר?..."

מר לוונטר מצליח לצלם את העולם

הדת והחיים

המן

יחדיו מביניהם לבני ישראל כארץ ליפא בשנות תרס"ט-תרל"א.

הקניט ה' פנים חתך-לב...

מאת

ראובן אשר בן-יוסף ברודס.

(ראובן אברהם איש וילנא)

רוממה שנה חקוקת על-ידי המחבר.

לעמבערנ

ייסדה עקב ספרים.

תרמיה

רומן הרפתקות

מילחמת ההשכלה ברבנות

שמישר-החינוך-והתרבות ואמרכליו הר דתים, עושים כל שביכולתם על-מנת להצניע מעיני התלמידים.

אחד מהסופרים, שנשאו את דגל המרידה באלף שנות החשיכה של הרבנות, היה **ראובן אשר ברודס**, שנולד בשנת 1851 בוילנא, ונפטר בווינה בשנת 1902. את שני החלקים של סיפורו החשוב והמאלף הדת והחיים אפשר להשיג בכל חנויות הספרים, במחיר שווה לכל נפש, ולא לדבר על העוצמה המדהימה של מידע, על מאבקם של המשכילים בקלריקליות היהודי, שצאצאיו התכנסו באותה כנסיה גדולה.

הרומן הדת והחיים נדפס תחילה בהמ' שכים בירחון הבקר אור שראה אור בעריכת **א.ב. גוטלבר** כרומן סוריאליסטי, שמעולם לא הושלם, ולמרות זאת, תוכלו היתה הטלוויזיה הישראלית, להשר תמש בו כנושא לסדרת סרטי יום שישי. סידרה, שבכוחה לתאר את העולם האפל של הרבנות ומאבקה בקידמה, במאה שעברה.

הדת והחיים הוא רומן הרפתקות סאטירי, הטומן בחובו את כל סיפורה של מילחמת ההשכלה ברבנות, מאבקי הושר-בגניבה.

* ראובן אשר ברודס — הדת והחיים; רומן בשני כרכים; הקדים מבוא גרשון שקד; הוצאת ספריית דורות; הוצאת מוסד ביאליק; 389 + 281 עמודים (כריכה רכה).

לטה נחושה לכסח את כל הישגי ההשכלה, הקידמה, ומחזירה את העם הזה, אל החיק הבואש של הקלריקליות. החיים והדת הוא ספר מוכית, בדורנו אנו חסרים את ממי שיכיר, את יורשיו הסיפורתיים, ואת שאר יורשי סיפורת ההשכלה, שהכנסיה הגדולה של אגודת-ישראל, והכנסיה הקטנה של חובשי הכיפות הסרוגות, והכנסיה הבינונית של אילוני-מורה, מאיימים להכריח כאן בארץ עד תום.

נשים

הפרי האסור

מעט מאד ספרים בנושא הומוסקסואליות של נשים. ראו אור בעברית, או בתרגום לעברית, דומניו שהיו אלה בהתחלה ספרים של **רינה בן-מנחם**, שנעלמה כעבור זמן מהגוף התרבותי הישראלי, אשר את ספריה עדיין ניתן למצוא באנטיקוואריטס. היה זה ספר של הסופרת הבלגית **פרנסואז מרד'ג'ורס**, שמאוחר יותר זכתה בפרס פמינה, על אחד מספריה, ועוד כמה מהם.

החודש ראה אור תרגומו של ספר נוסף השואף לתאר את אותו עולם, שהחברה, התא מתירנית ככל שתהא, רואה אותו ואת פיריו כאסורים, או מלוכלכים, במידה זו או אחרת. הספר הוא סבך הפרי האדום מאת **ריטה מיי בראון**.

עולם ההומוסקסואליות הנשית של הגיי בורה-המספרת צמוד לאמביציות שלה כבמאית קולנוע, שהוא מתארת את דרכה מפנסילוניה לניו-יורק דרך מצעי חברי תיה. בכמה מפירקי הספר היא מתעלה מהנושא המיוחד שלה, ומביאה קיטעי פרוזה, העשויים לעורר קינאה בלב סופרים רבים, המשתגלים כדרך הטבע והחוק. יש בספר גם מהחלום האמריקאי של ההצלחה, המימוש השני של הספר עוסק בו, וברעיון הקולנועי המקורי של המחברת, רעיון המביאה לזכייה בפרס. הספר מתורגם בצורה מניחה את הדעת.

* ריטה מיי בראון — סבך הפרי האדום; עברית: יואב הוי; הוצאת ספריית פוע' לים; 201 עמודים (כריכה רכה).

והשפיות כנגד הטירויות. ראובן אשר ברודס, מצליח להביא ציור מקיף של אורחות החיים, הכלכלה והתרבות, את פרולטריון הסחבות היהודי, את העשירים, ואת כל קשת מרכיביה של יהדות זו, שהביאה לעולם את ההשכלה, זו שילדה מאוחר יותר את הציונות המדינית. שהדת והרבנות התעלמו ממנה עד להקמת מדינת ישראל, ובכנסיה הגדולה, עד עצם היום הזה.

אין ספק, שהלשון העברית של הדת והחיים היא לשון קשה, אך ניתנת לקריאה. תיקצר היריעה לתאר את מיכלול הדמויות והמרכיבים של הספר, האבותיו, שינאותיו וקינאותיו, המרפדים את מילחמתו התריבותית של ספר זה, המתגלמת לה בתיאור רים חריפים כמו:

"ובכן ראיתי רבים מבניהנעורים, מאלה הרשבים לפני התלמוד והפוסקים בבתי מדרש, אשר יד לבד בשפת עברית, אשר קראו ספרים רבים מפרשה החדשים, ואשר לאט לאט כפתר איהלם ידיו וילמדו גם בשפות אחרות, למרות רוח הזקנים אשר יחתרו בכל עוז לעצור בעד, מי הורגים? האלה, וישתדלו לכוונת גר וחיין לבלתי תת את ההשכלה ברא בעינם; פעולת הזקנים האלה היא, וכל עמלם להבל וריק; דמיונם כאשר אשר יגזור את הדעה בקור רפתהבקר אשר לו, אחרי אשר הואק עומד כבר בתוכה — רוח העת מדברת מתוך קרב ולב העלמים, ומה יעזל למי כל הגדרים השמיעות אשר מכתין?..."

ואת הרבנים, מכנה ברודס, בתיאורים כמו: "אם איוני הרבנים כבדו ולבכם שמו מכתין אל אשר אמרות פינן, הלא לשם איונינו ולהחמין לבב... נרבה-ינא את דברנו על לבו, ישמעו הוא לנו ואל ישעה לדברינו רבנינו ומנהיגיו, המבלעים אורחותינו. שמעי-ינא, בני ישראל, ותדעו ותביתו עד כמה עיוור הרבנים את עיני העם הזה ועד כמה הכבירו עולם על צוואריו... עד כמה חזקו הרבנים בסנורים, הנני אומר, ועד כמה הוליס באפלה את כל העם הזה, צאן מרעיתם!... לא מתי חרב אף לא מתי רעב היום בני יהודה, כי אם מתי הודת כולם, מתי הלפ הנחש..." החיים והדת הוא מסוג הספרים, שיש בכוחם ללמד בעברית את התהליך שהוביל לשיא ההשכלה, ולאחריה את ההסבר לדת, בישראל, הפוסעת עקב בצד אגודל, בהח-